

KIRJASTOMUISTOJA

Hyvinkään kaupunginkirjastosta

Lea Bergström

Hyvinkään kaupunginkirjasto tuli minulle tutuksi ja tärkeäksi kolmekymmentä vuotta sitten, jolloin perheemme muutti Helsingistä Hyvinkäälle. Uudella paikkakunnalla on asukkaalle onneksi muualta tuttuja palveluja, minulle ne olivat kirjasto, kansalaisopisto ja museot. Tiheimmät kirjastokäyntini Hyvinkään kirjastoon 30 vuotta sitten kulkivat kirjastonjohtaja Irja Roikosen työhuoneen kautta.

Uutena hyvinkääläisenä minulla oli upea tilaisuus aloittaa tutustuminen uuteen kotiseutuuni kotiseutuyhdistys Hyvinkää-Seuran sihteerinä. Kirjastonjohtaja Irja Roikonen oli seuran arvostettu puheenjohtaja. Omissa kirjastomuiistoissaan Risto Nihtilä, silloinen kotiseutuyhdistyksen hallituksen jäsen totesikin, että seuran kokoukset pidettiin kirjastonjohtajan suuressa työhuoneessa. Huoneeseen oli oma sisäänkäynti kaupungintalon puolelta, arkkitehtiveljesten Ilmo ja Raimo S. O. Valjakan suunnitteleman rakennuksen itäsiivestä.

Minulle Hyvinkään historia tuli paljolti tutuksi ihmisten kautta. Hyvinkää-Seuran hallituksessa ja seuran jäsenistössä oli merkittäviä paikkakunnan historian tuntijoita. He kaikki auttoivat auliisti myös tulevassa työssäni ollessani taidemuseon/kaupunginmuseon palveluksessa.

Kirjastonjohtaja Irja Roikonen oli tehnyt Hyvinkään kirjastoa tunnetuksi myös kulttuuritapahtumien työssijana. Ensimmäinen kirjastossa pidetty kotiseutuyhdistyksen valokuvanäyttely, jossa olin mukana, kertoi Hyvinkästä talvisodassa. Se avattiin sodan syttymisen 50 -vuotispäivänä 30.11.1989. Näyttely tehtiin hyvinkääläissyntyisen, kotiseutututuntija Urpo Lindgrenin kanssa hänen omistamistaan valokuvista sekä myös seuran valokuvista. Kirjaston kotiseutukokoelmien aineisto oli tuolloin kuten myöhemminkin merkittävä tutkimuskohteeni. Näyttelymateriaalia kootessani, kuulin kommentteina ”uskallatko laittaa nuo esille?” Seuran kokoelmissa olleet paikalliset Lotta-puku sekä Suojeluskunnan huopa askarruttivat iäkkäämpiä – aika oli muuttunut, maamme sotahistorian kielletyistäkin asioista oli mahdollista kertoa asianmukaisesti.

Vuosina 1997 ja 1998 tutustuin kirjaston mikrofilmien lukulaitteeseen, sukututkijoille laite oli varmaan helppo, mutta minä kamppailin sen kanssa ja tarvitsin aika ajoin kärsivällisen henkilökunnan apua. Lukulaitteella luin useita kirjaston minulle tilaamia sanomalehtiä. Vuodelta 1863 luin mm. seuraavia: Finlands Allmänna Tidning, Helsingfors Dagbladet, Helsingin Uutiset ja Suometarta. Vuodelta 1914 sanomalehtiä oli vähemmän mm. Helsingin Sanomat ja Uusi Suometar. Vuonna 1998 Suomen Rautatiemuseon satavuotisjuhlanäyttelyn työryhmän yhtenä jäsenenä olin kirjoittamassa ”Keisarin juna - Romanovit Suomen rautateilla” julkaisun ja näyttelyn tekstiosuuttani. Ilman kaupunginkirjaston henkilökunnan joustavaa palvelua tutkimustyön tekeminen olisi ollut vaikeaa. Muistan - kiitän edelleen.

Hyvinkää-Seuran kotiseutujuhla Hyvinkään Hopeapäivä järjestettiin vuonna 1990 Hyvinkään parantolassa. Kotiseutuyhdistyksen perustajajäseniin kuulunut maisteri, kirjailija Katri Lehto kirjoitti seuralle Hopeapäivää varten näytelmän yhdestä parantolan asiakkaasta Marina de Heyden-Mannteuffelistä ”Parantolan puistossa syyskesällä 1908”. Onneksi Marina oli yksi harvoista parantolan asiakkaista, joka on kirjoittanut muistelmissaan oleskelustaan Hyvinkään parantolassa/sanatoriumissa. Tuona vuonna Marinan kirjoittamalla kirjalla ”Rubiinit ennustavat onnettomuutta” oli kirjastossa pitkä jonotuslista. Minäkin olin yksi jonottajista. Tuolloin ei ollut vielä tietoa siitä, että Helene Schjerfbeck oli maalannut vuonna 1918 Marinan muotokuvan ja muita töitä aiheenaan Marina, ”Pakeneva kreivitär”. Asiasta hän oli kuitenkin kirjoittanut Gösta Stenmanille Saltsjöbadens Badhotellissa: ”Modellen till ”Flyktingen” Sondotter till greve H., genralguvernören, gift vid 18 år med greve Mannteuffel, 40 år...1918 var hon åter i Hyvinge

sanatorium...”

Museopalveluiden ”Radanvarren vuodet” näyttely pääkirjastossa vuonna 2003 kertoi runoilija Elina Vaaran (1903-1980) Hyvinkään vuosista vuosina 1968 - 1980. Runoilija ja kirjastonjohtaja ystäväystyivät aikana, jolloin Hyvinkää oli kummallekin uusi kotipaikka. Näyttelyn tutkimustyöhön paneutuessani kirjastossa runokirjojen parissa, mieleeni muistuivat silloin jo edesmenneen Irja Roikosen kertomukset myös Mika Waltarista, jonka lukiovuosien kesäkoti oli jonkin aikaa nykyisen kirjastoaukion reunalla. Waltari oli oppinut hyvinkääläisen ihastuksensa Tuulikki Lanamäen ansiosta pitämään neilikoita. Tästä asiasta Irjan kanssa puhuessamme, hän kertoi saaneensa Waltarilta Werner Söderstömin arkistonhoitajana työskennellessään neilikoita, joskin Waltari ojensi ne takkinsa taskusta hieman ruttaantuneina. Waltarin ihastuminen 1950-luvulla nuoreen arkistotyttöön ei ollut niin tulista laatua, kuin 1920-luvulla tapahtunut rakastuminen Elina Vaaraan.